

Marks kommun

markskommun@mark.se

Beslut efter uppföljning för gymnasieskola med yrkes- och introduktionsprogram

efter tillsyn i Marks gymnasieskola, yrkesprogram
i Marks kommun

Uppföljning av tillsyn i Marks gymnasieskola yrkesprogram

Skolinspektionen genomförde tillsyn av Marks kommun under våren 2016. Skolinspektionen fattade den 2 maj 2016 beslut efter tillsyn för Marks gymnasieskola, yrkesprogram. I beslutet konstaterades att det förelåg flera brister i verksamheten. Beslutet följdes upp, och den 27 januari 2017 fattade Skolinspektionen ett uppföljningsbeslut där det konstaterades att alla brister inte var avhjälpta. Marks kommun förelades på nytt att avhjälpa bristerna, vid vite om 750 000 kronor. Skolinspektionen har nu gjort en uppföljning av de brister som framkom i sistnämnda beslut. Uppföljningen bygger på en redovisning av vidtagna åtgärder som huvudmannen inkom med den 5 maj 2017, de intervjuer som genomförts vid uppföljningsbesök den 15 maj 2017 samt de kompletterande handlingar som inkom den 16 maj 2017.

Sammanfattning av kvarstående brister

Enligt Skolinspektionens bedömning är nedanstående brister ännu ej tillfullo åtgärdade. Skolinspektionen konstaterar att Marks kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

Skolinspektionens ingripande

Arbetsområde	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
2. Extra anpassningar och särskilt stöd		
Ansvariga på skolan utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga.	Föreläggande	2017-10-31

Sammanfattning av avhjälptra brister

Arbetsområde	Typ av ingripande
5. Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling	
Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.	Brist avhjälptra
6. Förutsättningar för lärande och trygghet	
Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.	Brist avhjälptra

Skolinspektionens beslut

Vid uppföljning av tidigare beslut konstaterar Skolinspektionen att huvudmannen inte avhjälptra samtliga påtalade brister. Skolinspektionen förutsätter att huvudmannen skyndsamt vidtar åtgärder för att avhjälptra de brister som kvarstår.

Skolinspektionens avslutar tillsynen avseende de brister som har avhjälptra.

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Marks kommun att senast den 31 oktober 2017 vidta åtgärder för att avhjälptra påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolans lärmiljöer ska anpassas så att de elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås får stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd. Detta gäller alla elever, oavsett om de går ett högskoleförberedande program, yrkesprogram eller introduktionsprogram. Detta avser också samtliga ämnen som eleven läser, det vill säga såväl gymnasiegemensamma ämnen som programgemensamma ämnen, ämnen inom inriktningar och fördjupningsämnen. Det kan också omfatta undervisning som är förlagd till arbetsplats (APL). Skolan ska utveckla metoder för att stimulera och stödja tills åtgärderna får effekt genom att situationen för den enskilda eleven eller en grupp elever förbättras.

När skolans arbetssätt och arbetsformer inte är tillräckliga för att möta elevens behov ska en analys genomföras av hur skolan kan anpassa lärmiljöerna eller undervisningens innehåll och genomförande. Skolans svårigheter att möta elevens behov kan framkomma till exempel i undervisningen, genom resultat på nationella prov eller genom uppgift från eleven och dess vårdnadshavare. Lärare och elevhälsa ska oftast samråda för att kunna avgöra lämpliga insatser. Eleven och vårdnadshavaren ska vara delaktiga i detta. Det kan också handla om att skolan behöver förbättra sitt arbete med att hjälpa en elev med att planera och strukturera sina studier, färdighetsträning, specialpedagogiska insatser under en kortare tid, särskilda hjälpmedel eller utrustning och digital teknik med anpassade programvaror eller mer långvariga insatser såsom studiehandledning på modersmål eller regelbundna specialpedagogiska insatser såsom regelbunden kontakt med en speciallärare. Huvudregeln är att särskilt stöd ska ges i elevens ordinarie grupp om inte detta visats vara olämpligt utifrån elevens behov. Insatserna ska utvärderas och korrigeras om de inte haft avsedd effekt.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Marks kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Ansvariga på skolan utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 8 § skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen:

- Rektorn ska, oavsett anledning till att en elev riskerar att inte nå kunskapskraven, se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds.
- Rektorn ska se till att samråd sker med elevhälsan i arbetet med utredning av elevers behov av särskilt stöd, om det inte är uppenbart obehövligt.
- Om utredningen visar att en elev inte är i behov särskilt stöd ska rektorn se till att beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram fattas.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att arbetet med utredningar av elevers behov av särskilt stöd på skolenheten inte sker på ett sätt som är fullt förenligt med författningarnas krav, trots att det vid tiden för uppföljningen har gjorts utredningar av elevers behov av särskilt stöd. Bedömningen görs mot

bakgrund av följande. Samråd sker inte alltid med elevhälsan. Det görs inte en bedömning av huruvida det är uppenbart obehövt med elevhälsans medverkan eller inte, utan det är upp till den enskilde mentorn att välja om denne vill ha stöd av elevhälsan eller inte i utredningen. Skolinspektionen ser en risk att elevhälsans kompetens i utredningar om särskilt stöd inte tas tillvara tillräcklig med en sådan arbetsgång. Rektor har därmed inte sett till att samråd med elevhälsan alltid sker, om det inte är uppenbart obehövt. Inte heller omfattar utredningar av elevers behov av särskilt stöd hela elevens situation, exempelvis när eleven har hög frånvaro. Det finns exempel på elever som på grund av frånvaro kan ha svårt att uppnå kunskapskraven men där utredningarna inte omfattar en utredning av frånvarons betydelse för elevernas behov av särskilt stöd. Skolinspektionen konstaterar vidare att rektorn inte har fattat beslut om att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas, med ett undantag, när bedömningen efter utredningar gjorts att elever inte är i behov av särskilt stöd. Beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram, är beslut som enligt skollagen kan överklagas. Om dessa beslut inte fattas fråntas eleven sin lagreglerade rätt att få detta centrala beslut för sin skolgång prövad.

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov, uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. I förarbetena till skollagen framgår att under utredningen ska samråd ske med personal från elevhälsan men att beroende på det enskilda fallet så varierar behovet av samarbete, till exempel med den medicinska delen av elevhälsan. Det framgår vidare att det är väsentligt att det finns lokalt utformade rutiner för rektorns samråd med elevhälsopersonalen (prop. 2009/10:165, s. 291). Vidare framgår i skollagen att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Om en utredning visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas (3 kap. 9 § skollagen).

I intervjuer uppger lärare, representanter för elevhälsan och rektorn att det är elevens mentor som ansvarar för att en utredning av en elevs behov av särskilt stöd görs. Elevhälsans representanter uppger att elevhälsan är med i arbetet

med utredningen om mentorn vill, men att det är mentorn själv som måste "äga" utredningen. De uppger vidare att alla ärenden inte går via elevhälsan och att alla ärenden som borde komma till elevhälsan kanske inte kommer till dem. De uppger att ärendena dock brukar komma fram i något forum så att elevhälsan får kännedom om dem. Enligt elevhälsans representanter använder rektorn i vissa fall elevhälsan för att säkerställa utredningarnas kvalitet. De uppger att det dock inte finns någon i elevhälsan som har ett uppdrag att se över utredningarna som görs på skolan. Rektorn uppger att det är mentorn som ska göra utredningen av en elevs behov av särskilt stöd men att elevhälsan har kunskap som kan vara viktig i utredningsarbetet. Rektorn tillägger att han framöver vill att än fler utredningar ska passera elevhälsan och att elevhälsan framförallt ska bistå i arbetet med att se till att rätt åtgärder identifieras för att möta elevers behov. Enligt rektorn innebär ärendegången i nuläget att alla ärenden inte passerar elevhälsan, även om elevhälsan har varit involverad i vissa utredningar.

Av dokumentstudier som Skolinspektionen genomfört på skolenheten framgår att 86 utredningar av elevers behov av särskilt stöd har gjorts för elever som går på skolenheten. Det finns vid tiden för Skolinspektionens uppföljningsbesök 18 upprättade åtgärdsprogram. Skolinspektionen tar under uppföljningsbesöket del av utredningar som gjorts för tio elever på skolenheten vilka fått betyget F i ett eller flera kurser samt de åtgärdsprogram som upprättats för eleverna som har bedömts vara i behov av särskilt stöd. Efter uppföljningsbesöket tar Skolinspektionen, via en komplettering från rektorn den 16 maj 2017, även del av de fem senaste utredningarna och tillhörande åtgärdsprogram som har upprättats. Av Skolinspektionens dokumentstudier framgår att fem av de totalt femton eleverna har hög frånvaro i några eller samtliga ämnen. I den dokumentation som Skolinspektionen tar del av, bestående av utredningar och åtgärdsprogram, finns ingen utredning av frånvaron i förhållande till elevens behov av särskilt stöd. I vissa av utredningarna framgår orsaken till frånvaron, såsom exempelvis arbete. I en av utredningarna nämns att den höga frånvaron är en anledning att skolan inte kan utreda elevens behov och att en ytterligare kartläggning av elevens behov får vänta.

I intervju uppger representanter från elevhälsan att skolsköterskorna arbetar mycket med frånvaroproblematiken och att det finns elever som har medicinska skäl för frånvaron. Elevhälsans representanter uppger vidare att det kan göras en mer omfattande frånvaroutredning om elevers behov av särskilt stöd vid hög frånvaro. Elevhälsans representanter uppger att de emellertid inte känner till några exempel på skolan när de har gjort en frånvaroutredning. Rektorn uppger i intervju att de undersöker vad frånvaron beror på, exempelvis sjukdom, psykisk ohälsa, kränkande behandling, liksom om det finns mönster i frånvaron. Rektorn beskriver att det främst är

elevhälsan som arbetar med detta och att lärarna inte är delaktiga på samma sätt. Enligt rektorn har inte mentorerna fokus på elevers frånvaro utan på att eleverna ska klara betygen. Rektorn tillägger att all information inte behöver finnas med i den pedagogiska utredningen som mentorn gör för att utreda elevers behov av särskilt stöd utan att det också kan finnas annan information. Rektorn tillägger att han ser en stor utmaning i att höja kvaliteten i utredningarna och att den dokumentation av utredningar som finns i skriftlig form inte är tillräcklig för att fatta beslut om särskilt stöd utan detta behöver kombineras med muntlig information.

Av Skolinspektionens dokumentstudier framgår att det i det dokument som används för utredningar även anges om eleven bedöms vara i behov av särskilt stöd eller inte, samt om åtgärdsprogram därmed ska utarbetas eller inte. I dessa dokument framgår inte att det har fattats något beslut om att ett åtgärdsprogram ska utarbetas eller inte. Av de åtgärdsprogram som Skolinspektionen tar del av framgår att beslut om att utarbeta åtgärdsprogram har fattats i dokumentet som används för åtgärdsprogram. För tio av de femton eleverna, som Skolinspektionen har tagit del av utredningar för, har bedömningen gjorts att eleven inte är i behov av särskilt stöd. Rektorn bekräftar i intervju att beslut inte har fattats när det gäller att inte utarbeta åtgärdsprogram. Rektorn beskriver att de på skolan använder de dokumentmallar som kommunen har anvisat dem att använda men att de kan vara så att det finns en särskild dokumentmall för beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram men som de kan ha missat att använda på skolan. Av de kompletterande utredningar och tillhörande beslut som rektorn skickar till Skolinspektionen efter uppföljningsbesöket den 16 maj 2017 framgår att ett beslut om att inte utarbeta ett åtgärdsprogram har fattats samma dag, för en av de tio elever som bedöms inte vara i behov av särskilt stöd.

Motivering till val av verktyg

Marks kommuns verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Marks kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Avhjälpta brister i verksamheten

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolan ska, i det dagliga arbetet, arbeta för att elevernas lärmiljö ska präglas av trygghet och studiero och är fri från kränkande behandling. Skolan ska se till att eleverna kan bedriva sina studier i en lugn miljö där de exempelvis inte störs, hotas eller känner sig otrygga av andra elever. Denna miljö bör inte begränsas till enbart lektionssalar, utan även gälla övriga

studieutrymmen på skolan som exempelvis skolbibliotek, grupprum. Detta gäller alla elever, oavsett om de går ett högskoleförberedande program, yrkesprogram eller introduktionsprogram. Det kan därmed också avse miljöer utanför skolan men som ingår i skolans verksamhet, exempelvis på arbetsplats (APL). Vidare ska skolan genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid skolan. Om en enskild elev upplever sig kränkt ska omständigheterna utredas, och i förekommande fall åtgärdas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Tidigare konstaterad brist

Skolinspektionen konstaterade i tidigare beslut att Marks kommun inte uppfyllde författningskraven avseende att:

- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen)

Bedömning

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen vidtagit tillräckliga åtgärder för att bristen ska anses avhjälpd avseende att tillförsäkra alla elever en studiemiljö som präglas av studiero. Denna bedömning görs utifrån huvudmannens skriftliga redovisning av vidtagna åtgärder, de intervjuer som genomförts i samband med Skolinspektionens uppföljningsbesök samt den kompletterande dokumentation som inkommit efter uppföljningsbesöket. I uppföljningen framkommer att skolan har genomfört särskilda insatser för att skapa en bättre studiero i vissa klasser samt att skolan påbörjat ett långsiktigt arbete för att säkerställa studiero på skolenheten. Skolinspektionen förutsätter att det arbete som påbörjats fullföljs och att rektorn även fortsättningsvis vidtar åtgärder om det framkommer brister i studieron. I detta ingår även att följa upp hur skolans elever upplever studieron och vidta relevanta åtgärder utifrån de resultat som framkommer.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Rektorn ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som av ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet, så att eleven så snart som möjligt deltar. Skolan ska bedriva ett aktivt värdegrundsarbete, som innebär att exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling.

Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom till exempel erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivt i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Skolan ska således inte bara ha tillgång till dessa funktioner, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet.

Tidigare konstaterad brist

Skolinspektionen konstaterade i tidigare beslut att Marks kommun inte uppfyllde författningskraven avseende att:

- Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. (2 kap. 25 § skollagen)

Bedömning

Vid uppföljningen av tillsynen har inte framkommit annat än att Marks kommun avhjälpt den konstaterade bristen. Skolinspektionens bedömning görs utifrån huvudmannens skriftliga redovisning av vidtagna åtgärder, de intervjuer som genomförts i samband med Skolinspektionens uppföljningsbesök samt den kompletterande dokumentation som inkommit efter uppföljningsbesöket. Skolinspektionen vill dock påpeka vikten av att det arbete som har påbörjats och planeras på skolenheten fortgår så att elevhälsan även fortsättningsvis används som en samlad resurs som kontinuerligt arbetar främst förebyggande och hälsofrämjande.

På Skolinspektionens vägnar

Frida Eek
Beslutsfattare

Ingrid Jerkeman
Föredragande